

ΤΕΛΕΥΤΑΙΑΙ ΣΤΙΓΜΑΙ ΕΙΣ ΤΗΝ ΑΔΡΙΑΝΟΥΠΟΛΙΝ

Η ΠΑΡΑΔΟΣΙΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΙΟΙΚΗΣΕΩΣ

ΑΠΟ ΤΟ ΤΕΛΕΥΤΑΙΟΝ ΤΑΧΥΔΡΟΜΕΙΟΝ

ΚΑΡΑΓΑΤΣ, Νοέμβριος.—Πρὸ δύο και πλέον ἐτῶν αἱ Ἑλληνικαὶ Πολιτικαὶ Ἀρχαὶ τῆς Ἀνατολικῆς Θράκης ἐκαλοῦντο νὰ διοργανώσουν διοικητικῶς ἓνα τόπον, τὸν ὁποῖον ἡ Ἑλλάς ἔπαιρνε κατ' ἀρχὰς ὡς ἐντολοδόχος και ἔπειτα ὡς κυρίαρχος. Τὸ ἔνθος τῆς ὑπαλληλικῆς τάξεως τῆς Παλαιᾶς Ἑλλάδος ἀπεστέλλετο και διαταγαὶ ἐδίδοντο ὅπως φανοῦν ὅσον τὸ δυνατόν ἀξιοπρεπέστεροι. Περὶ τοῦ ἔργου των ὠμίλησαν ὁ Εὐρωπαϊκὸς τύπος και δὲν ἀπεκρυψεν ἡ Εὐρώπη νὰ τὸ ἐξάρη μετὰ τὴν δυσμένειαν μετὰ τὴν ὁποῖαν ἦτο προδιατεθειμένη. Ἄλλως ἔδοξεν ὁμῶς εἰς τὴν Μοῖραν. Ἡ Ἑλλάς πρὸ μηνὸς ἐκλήθη νὰ παραδώσῃ τὴν Ἀνατολικὴν Θράκην, ἢ μᾶλλον ἐξεδιάσθῃ νὰ τὴν παραδώσῃ εἰς ἐκείνους οἱ ὁποῖοι νομικῶς και πραγματικῶς εἶχον ἐκδιωχθῆ τῆς Εὐρώπης. Τὸ συμφέρον ἐνίκησεν. Τὸ πρωτόκολλον τῶν Μουδανίων ἐκάλει τὴν Ἄγκυραν νὰ παραλάβῃ τὴν Ἑλληνικωτάτην Θράκην.

Ἡ ἐφαρμογὴ τῶν ἀποφάσεων ἤρχισε ταχέως. Ἡ μία μετὰ τὴν ἄλλη αἱ διάφοροι πόλεις και ἐπαρχίαι παρεδίδοντο εἰς τοὺς Συμμάχους διὰ νὰ παραδοθοῦν εἰς τοὺς Τούρκους. Ἀπὸ τῆς Κυριακῆς, 6 Νοεμβρίου, ἤρχισεν ἡ παράδοσις τῆς Ἀδριανουπόλεως. Ὄρισθησαν αἱ ἀρμοδίαι ὑπηρεσίαι αἱ ὁποῖοι θὰ παρέδιδον εἰς τὸν Γάλλον συνταγματάρχην κ. Δουκάς. Καταφανὴς ἦτο ἡ ψυχικὴ ὀδύνη τῶν ἀρμοδίων ὑπαλλήλων. Πολλοὶ προσεπάθησαν νὰ ἀποφύγουν, προφασίζόμενοι διάφορα. Ἀλλὰ τὸ ποτήριον ἔπρεπε νὰ κενωθῇ. Τὰ πρωτόκολλα ἠτοιμάσθησαν. Τὴν Κυριακὴν εἶχον καταγραφῆ τὰ ἔπιπλα, κτίρια, ὄργανα και λοιπὰ και εἶχον μεταφρασθῆ Γαλλιστὶ διὰ τὸ εὐχερέστερον.

μετὰ τινὰς ἡμέρας. Ὁ Τούρκος εἶπεν ὅτι εἶχεν ἀνάγκην σήμερον τοῦ κτιρίου. Ὁ Γάλλος δὲν ἐκρατήθη και στρεφόμενος μετὰ περιφρονήσεως τοῦ εἶπε: «Πήγαίνε στὸ διάβολο ἀπ' ἐδῶ!...» «Πῆχ ἐγὼ, ἐφένδῃ μ'», εἶπεν ὁ Τούρκος, μετὰ τὸν γνωστὸν τρόπον ποῦ χαρακτηρίζει τὴν Τουρκικὴν χαμέρπειαν και ἀπεμακρύνθη. Ἀργότερον συνήνησα τὸν εὐγενῆ Γαλάτην εἰς τὸ Γραφεῖον Τύπου ὑπογράφοντα μερικὰ ἄλλα πρωτόκολλα. Εὐγενέστατα ἐχαίρετῆσεν ὁ ἄλλος και τὰς δακτυλογράφους ἀκόμη. Ὁ πρόπος του μοῦ ἔκαμιν ἐντύπων ἰδιαιτέραν. Παρὰ Γάλλου κατόπι ἔμαθον ὅτι ἦτο φιλέλληνας πολὺ και ἐμπαικτικῶς παρὰ τῶν συναδέλφων του ἐκαλεῖτο «Γκραίκο-φίλ». Ἔτσι ἐξηγοῦνται ὅλα. Εἰς τὰς 12:30 ἡ παράδοσις εἶχε τελειώσει. Ὑπελείπετο ἡ παράδοσις τοῦ οἰκῆματος τοῦ Διοικητηρίου, τὸ ὁποῖον παρέδωκεν ὁ κ. Λαμπρινίδης, τῶν Πολιτικῶν Ὑποθέσεων, εἰς τὸν ἀντιπρόσωπον τοῦ κ. Δουκάς. Τὴν στιγμὴν τοῦ εἰσηρχόμενου εἰς τὸ Γραφεῖον τοῦ Διοικητοῦ εἶδα ἐξερχόμενον αὐτοῦ τὸν Γάλλον πρόξενον μετὰ φορεμὸν τὸ παλτό, τὸ ὁποῖον εἶχεν ἀρκετὴν γούναν.

Εἰς τὰς 12:55 ἀκριβῶς τὰ αὐτοκίνατα παρελάμβανον τοὺς διευθυντάς τῶν γραφείων διὰ Καραγάτς. Εἰς ὅλων τὰ πρόσωπα ἦτο ζωγραφισμένη ἡ λύπη. Παρατυχῶν φωτογραφικὸς φακὸς ἐπῆρε τὴν θλιβεράν αὐτὴν εἰκόνα τοῦ ἀποχωροῦντος ὑπαλληλικοῦ κόσμου. Εὐχομαί εἰς κανένα ἀπὸ τοὺς ἀναγνώστας μου νὰ μὴ παρίσταται εἰς τοιαύτας κρισίμους στιγμὰς. Ὁ τελευταῖος τοῦ ἀπὸ ὅλους ἐφυγεν ἦτο ὁ κ. Ζωρίδης. Δὲν θὰ τὸν ἀνέφερα, ἀν δὲν μοῦ ἔκαναν δύο τινὰ ἐντύπων διὰ τὸν ἀπὸ τῶν ἀναγνώστων μου.

Τὴν Την Νοεμβρίου, ἡμέραν Δευτέραν, ἤρχισαν ἀπὸ πρωίας ἡ παράδοσις. Παρέτυχα εἰς δύο ἢ τρεῖς εἰς αὐτῶν. Τὸ θέαμα δὲν περιγράφεται. Οἱ Ἕλληνες ὑπάλληλοι ἐξετέλειον τὴν ὑπηρεσίαν αὐτὴν ὡς τὴν αἰσχροτέραν ὑπηρεσίαν. Περὶς τῶν δὲν παρετήρουν. Μηχανικῶς παρέδιδον τὰ εἰς τὰ πρωτόκολλα περιεχόμενα. Ὁ παρέδιδον ὑπέγραψε πρῶτος. Ἐνὸς ὑπαλλήλου εἶδα τὸ χεῖρ τρέμων ὅταν ἐβουτούσε τὴν πένναν του εἰς τὸ μελάνι. Γυρίζοντας μου λέγει: «Τὴν στιγμὴν αὐτὴν διαπράττω τὴν μεγαλύτεραν ἀτιμίαν. Αὐτὸ θὰ εἶναι αἰσχρὸν διὰ τὴν οἰκογένειάν μου». Ἄλλος πάλιν τόσον ἦτο συγκινημένος, ὥστε ὅταν ὑπέγραψε μὲ δρεγμένα τὰ μάτια σιγὰ σιγὰ μου ἐβύβρισεν: «Οὔτε ἐγὼ δὲν ἀναγνωρίζω ὅν εἶναι δική μου ὑπογραφή αὐτὴ ποὺ ἔβαλα».

Οἱ Γάλλοι παρελάμβανον τὰ ἐν τῷ πρωτοκόλλῳ λεπτομερῶς. Τὰ τῆς δημοσίας Ἰγείας παρέλαβεν ὁ ἐπίτροπος κ. Κρός. Ἡ Δημοσία Ἰγεία εἶχεν ἐγκατασταθῆ εἰς ἓνα μικρὸν ὄρειον σπιτάκι πλησίον τοῦ Δημαρχείου. Ὅταν ὁ Γάλλος ἰατρός ἐμπήκε μέσα καὶ εἶδε τὰ ἐπιπλα καὶ ὄργανα εἰς τὴν θέσιν των, ἠρώτησε τὸν ἐντεταλμένον τὴν παράδοσιν κ. Σωκρατίδην. «Ὅλα αὐτὰ θὰ τὰ παραδώσετε; «Ναί, γιατί μου».— «Ἐγὼ ἂν ἦμιον εἰς τὴν θέσιν τὰς δὲν θὰ παρέδιδά τίποτε. Ὅὰ τὰ ἔπιπλα μαζί μου».

Ο Ἕλλην ὑπάλληλος ἤρχισε νὰ διαβάξῃ τὸ πρωτόκολλον. Ὁ Γάλλος ἐκπληκτος παρατηροῦσε ἓνα πρὸς ἓνα. Ἐφθασαν καὶ εἰς τὸν ἀπολυμαντικὸν κλιβανόν. Ὁ κλειστανιστὴς Τούρκος εὐρίσκειτο ἐκεῖ. Μόλις εἶδε τὸν προϊστάμενόν του νὰ παραδίδῃ τὸ ἐργαλεῖον δι' αὐτὸν ἐξυμνηρετῆσε τόσον κύριον ἤρχισε νὰ κλαίῃ. Ὁ Γάλλος ἠρώτησε τί ἦτο αὐτὸς καὶ γιατί κλαίει. Τοῦ ἐδηλώθη ἡ ταυτότης του καὶ τὸ αἶσιον τῆς λύπης του. Καὶ ὁ Γάλλος ἐτόνισε μὲ κάποιαν ἰδιαίτερον λύπην ἐπὶ λέγει:

—Τὸν κακόμοιρον θὰ τὸν σφάζουν οἱ Κεμαλικοὶ ὅταν θὰ μποῦν μέσα.

Ἠρωτήθη ὁ κ. Κρός ποῦ στηρίζει τὴν σκέψιν του αὐτὴν καὶ ἀπήντησε πάλιν ἐπὶ λέγει: «Δυστυχῶς αὐτὴν τὴν ἀπόφασιν ἔχουν οἱ Κεμαλικοὶ. Ὅσοι Τούρκοι ὑπηρετήσαν ὑπὸ τὴν Ἑλληνικὴν διοίκσιν θὰ σφαγοῦν».

Ἡ παράδοσις ἐξηκολούθησεν, ὁ Γάλλος ἀπὸ ἐκπλήξεως εἰς ἐκπλήξιν περιέπιπεν μὲ τὴν παράδοσιν ὧλων ἐκείνων τῶν εργαλείων, τὰ ὁποῖα σήμερον ἀποτελοῦν περιουσίαν. Ὅταν εὐρίσκειτο εἰς τὸ τέρμα τῆς ἡ παράδοσις, παρουσιάσθη ὁ Τούρκος Δήμαρχος, ὁ ὁποῖος ἐζήτησε παρὰ τοῦ Ἑλλήνου ὑπαλλήλου νὰ τοῦ παραδώσῃ τὸ κτίριον τῆς Δημοσίας Ἰγείας διότι ἤθελε νὰ ξενίσῃ μερικὸς Τούρκους ἐπισήμους. Ὁ Ἕλληνας τὸν παρέπεμφεν εἰς τὸν Γάλλον. Ὁ Τούρκος ἐπανελάβε τὴν παράκλησιν. Ὁ Γάλλος μὲ κάποιαν ἀπέχθειαν τοῦ εἶπε νὰ περιμένῃ καὶ ἡ παράδοσις θὰ γίνῃ κανονικῶς.

τὸν καλὸν αὐτὸν ὑπάλληλον: Ἡ παραμονὴ του μέχρι τῆς τελευταίας στιγμῆς νὰ ἐπιβλέπῃ τὴν παραλαβὴν καὶ τοῦ τελευταίου ἀκόμη Ἑλληνικοῦ ἐπιπλοῦ, τὴν καταγραφὴν πάντος Τουρκικοῦ καὶ τὸ κουράγιο ποὺ κατέβαλε νὰ κρατήσῃ τὴν ψυχραιμίαν του. Ἦτο ὁ ἐργολάβος τῆς κηδείας. «Κλειθώστε καλὰ, παιδιά». Αὐτὴ ἦτο ἡ τελευταία διαταγὴ ποὺ ἔδωκεν εἰς τοὺς Τούρκους ὑπαλλήλους, οἱ ὁποῖοι μὲ δάκρυα εἰς τὰ μάτια ἔβλεπον τοὺς ὑπαλλήλους νὰ ρεῦγουν. «Στὸ καλὸ, ἀφεντικὸ», —ἔλεγεν ἓνας Τούρκος μὲ λυγμούς, εἰς τὸν κ. Τσιμπρῆν, ὅταν ἀπεμακρύνετο.

Ἀνεθήκαμε ὅλοι μὲ ἀσταθὲς βήμα εἰς τὸ αὐτοκίνητον. Ἐρρίξαμε τὴν τελευταία ματιὰ πρὸς τὸ κτίριον αὐτὸ ποὺ εἶχε δεχθῆ τὴν Ἑλληνικὴν ὑπαλληλίαν καὶ τὸ κυττάξιμα καλὰ-καλὰ ὅπως ἡ μητέρα τὸ παιδί της, ὅταν τὸ βάζουν στὸν τάφο. Ὁ Ἕλληνα σκοπὸς χωροφύλαξ ἐστάκετο ἀκόμη εἰς τὴν κυρίαν εἴσοδον. Εἰς τὰς 3 τὸ ἀπόγευμα θὰ παρέδιδεν εἰς τὸν Γάλλον συνάδελφόν του. Μετὰ μεσημέριαν, 1:15 (εὐρισκόμεθα ὀλοταχῶς εἰς τὴν κέρουραν τοῦ Ἑόρου. Ἡ Ἀνατολικὴ Θοράκη εἶχεν ἐγκαταλειφθῆ παρὰ τῶν ὑπαλλήλων. Σὲ λίγας ὥρες ὁ Τούρκος θὰ ἦτο κύριός της.

Ἀπὸ μακρὰ οἱ μιναρέδες τοῦ Σουλτάν Σελιμ ἐξείχον, ὅπως ἐξείχον καὶ ὅταν ὁ Ἑλληνικὸς στρατὸς θὰ ἐμπαινῃ θριαμβευτικῶς. Μερικὰ ἀκτίνες τοῦ ἡλίου ἀπὸ μέσα ἀπὸ τὰ στήνερα ἔπεσαν ξαφνικὰ εἰς τὸν πρῶτον τοῦ τείμασι καὶ τὸ ὄρειον Ἑλληνικὸν σῆμα ἔλαμψεν ἐνδοκλήρουν. Ἦτο ἡ κυριαρχία τῆς Τουρκίας ἐπὶ τῆς Ἀδριανουπόλεως. Ἀλλὰ ἀμέσως ἔσβυσε. Πόσωνοιρα ἐγέννησε τὸ τυχαῖον αὐτὸ γεγονός. Τοῦ Λαζάρου τοῦ θαυματουργοῦ εἶναι σήμερα, ἐφώνησε κάποιος ἀπὸ τοὺς ὑπαλλήλους. Καὶ ἄλλος προσέθετε. Καὶ μήπως Λαζάρος δὲν εἶναι ἡ Τουρκία; Δὲν εἶναι ὅμως καὶ Χριστὸς ποὺ θὰ ζῆσῃ αἰώνια, εἶπε κάποιος ἄλλος θεοφοβούμενος.

Εἰς τὸ Καραγάτς στοῦ «Τσολιὰ» ἐδόθη τὸ μεσημερινὸ τραπέζι. Τὴν Τρίτην εἰς τὰς 6 ἀνεχώρησεν ὁ ὑπαλληλικὸς κόσμος διὰ Γκιουμουλτζίαν μὲ τὸν κρυφὸν πόνον πὸς γρήγορα θὰ γύριζε. . .

Δ. Θ. Μ.

ΕΚΔΟΣΙΣ ἘΠΙΣΤΟΛΟΓΡΑΦΩΝ
ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ
ΕΠΙΣΤΟΛΟΓΡΑΦΩΝ
Λαϊκὴ ἐκδοσις μὲ ἐξώφυλλον νέας δειγμάτων εἰς καὶ ἐρωτικῶν σὰς τὰς ἀποδοῦ. Τιμὴ 1.000.
BIBLIOTECA